Р Е Ш Е Н И Е
№ 1591

гр. София, 13.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 58 състав,** в публично заседание на 19.01.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Снежанка Кьосева

при участието на секретаря Зорница Димитрова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **5048** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Образувано е въз основа на Решение № 6129 от 20.05.2021г., постановено по адм. дело № 11280/2020г. по описа на Върховен административен съд, с което е отменено Решение № 4773 от 02.09.2020г., постановено по адм. дело № 11247/2019г. по описа на Административен съд София-град /АССГ/ и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на същия съд, със задължителни указания по събиране на доказателства, тълкуване и прилагане на закона.

Производството е образувано по искова молба на В. Л. П. и молба - уточнение, подадени чрез адв.Ю., с които срещу Националната агенция за приходите /НАП/ е предявен иск, заявен с правно основание чл.203 от АПК, вр. чл.82, ал.1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО /Общ регламент относно защитата на данните/ /GDPR/, вр. чл.39, ал.2 от ЗЗЛД, вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, за присъждане на сума в размер на 1000,00 лева, представляваща обезщетение на ищеца за причинените му неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, страх и опасения за възможна злоупотреба с личните му данни, станали достъпни вследствие така наречената „хакерска атака“, при която от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация в голям обем, съдържаща множество лични данни на български граждани, съобщение, за която е било публикувано от медиите на 15.07.2019г.

Ищецът е застъпил становище, според което отговорността на НАП в качеството й на администратор на лични данни произтича от допуснати нарушения на чл.24 и чл.32 от GDPR, чл.59, ал.1 от ЗЗЛД и чл.45, ал.1, т.6 от ЗЗЛД, тъй като не е обработила личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност като се приложат подходящи технологии и организационни мерки; чл.64 от ЗЗЛД; че не е изпълнено задължението за извършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита; чл.66, ал.1 и, ал.2 от ЗЗЛД; чл.67 и чл.68 от ЗЗЛД.

Претендира се и присъждане на законната лихва върху сумата на обезщетението, считано от 15.07.2019г. или алтернативно от завеждане на исковата молба, до окончателното й изплащане.

В съдебно заседание исковата молба се поддържа от процесуален представител. Претендира се присъждане на разноски.

Ответникът чрез юрк.Т. в съдебно заседание, счита, че НАП като администратор на лични данни е предприел всички технически и организационни мерки в защита на личните данни. Подчертава, че изтеклите данни са били в нечетим формат. В тази връзка моли исковата претенция да бъде отхвърлена. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура намира исковата молба за неоснователна и недоказана.

Съдът, като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, прие за установено следното от фактическа и правна страна:

Искът е допустим. Исковата молба отговаря на всички формални изисквания на чл.127 и чл.128 от ГПК. Правото на обезщетение се упражнява по правилата на чл.203 и сл. от АПК, и тъй като администраторът на лични данни е и административен орган и съобразно тези по ЗОДОВ. Разпоредбата на чл.39 от ЗЗЛД не създава специален начин на обезщетение по смисъла на чл.8, ал.3 от ЗОДОВ.

Разгледан по същество, искът за обезщетение е частично основателен.

Предявеният иск е с правно основание чл.79, ал.1, чл.82, § 1 във вр. с §2 от Регламент (ЕС) 2016/679, във връзка с чл.39 от ЗЗЛД, чл.203 от АПК, във вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ. Предвид качеството на администратора на лични данни – специализиран държавен орган към министъра на финансите за установяване, обезпечаване и събиране на публични вземания и определени със закон частни държавни вземания /чл.2, ал.1 от ЗНАП/, правото да се претендира обезщетение за причинените вреди, се упражнява чрез предявяване на осъдителен иск, подлежащ на разглеждане от административните съдилища по реда на АПК, с препращане за неуредените въпроси към ЗОДОВ и ГПК. Предмет на проверка е установяването дали актът, действието или бездействието на администратора, е съответно на Регламент (ЕС) 2016/679. За да е основателен предявеният иск за обезщетение предвид разпоредбата на чл.82 от ОРЗД следва да са налице следните предпоставки:1.нарушаване на правата на субекта на данни по Регламент (ЕС) 2016/679 в резултат на обработване на личните му данни, което не е в съответствие с регламента; 2.причинена материална или нематериална вреда; 3.причинна връзка между нарушението на правата по регламента и причинената вреда.

Съгласно чл.8, §1 от Хартата на основните права на Европейския съюз /ХОПЕС/ всеки има право на защита на неговите лични данни. С разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679 са предвидени задължения за администраторите на лични данни и

обработващите лични данни да осигурят необходимата защита на тези данни, така че да се гарантира тяхното законосъобразно обработване, в съответствие с принципите, определени в чл.5 от ОРЗД. Чл. 24 и 32 от Регламент (ЕС) 2016/679, и чл. 59 от ЗЗЛД задължават администратора на лични данни, в случая НАП, да вземе подходящите технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с регламента и със закона.
Според чл.82, §3 от ОРЗД администраторът или обработващият лични данни се освобождава от отговорност съгласно параграф 2, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за събитието, причинило вредата. Тежестта да докаже, че са взети подходящите организационни и технически мерки, е на администратора/обработващия, а не на лицето, което твърди, че в резултат на липсата на такива мерки, е претърпяло вреда.Администраторът/обработващият следва да установи по несъмнен начин, че е предприел подходящите и ефективни организационни и технически мерки, така че по никакъв начин не е отговорен за изтичането на личните данни на ищеца в интернет пространството, в резултат на извършения неправомерен пробив в информационната система на НАП.
В съображение 74 от ОРЗД е предвидено, че администраторът е длъжен да прилага подходящи и ефективни мерки и да е в състояние да докаже, че дейностите по обработването са в съответствие с този регламент, включително ефективността на мерките. Тези мерки следва да отчитат естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и риска за правата и свободите на физическите лица. А в съображение 146 от ОРЗД е предвидено, че администраторът или обработващият лични данни следва да бъде освободен от отговорност, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за вредите.
След оповестяване и узнаване за неоторизирания достъп, на основание чл.22 от Регламента, НАП незабавно е уведомила за случая КЗЛД с писмо. Страните не спорят, че са предприети мерки за незабавно уведомяване на обществеността чрез онлайн и други медии, както и са предприети мерки за преустановяване на нерегламентирания достъп. Следователно са спазени разпоредбите на чл.33 и чл.34 от Регламента, като е проведено предписаното в тях уведомяване. Налице е уведомяване както на компетентните органи – КЗЛД, Прокуратура и МВР, така и на обществеността.
По делото от ответника е представена справка за неправомерно разпространени лични данни на ищеца. Уточнени са и данните, които се твърди, че са „изтекли“ за лицето – ЕГН и имена, и идентификационни данни за лице, посочени в различни документи. Изложеното обосновава извод, че ищецът доказва наличието на нарушено негово право – на защита на личните му данни от администратора на тези лични данни, което право е накърнено от неправомерния достъп до същите и разпространяването им в интернет пространството.
Приложени са доказателства, че към 15.07.2019г. в НАП са разработени, утвърдени и действащи документи, както следва: Издадена е Заповед № ЗЦУ-746/25.05.2018 г. на изпълнителния директор на НАП, с която е утвърдена политика по защита на личните данни в НАП. Утвърдена е Политика по информационна сигурност на НАП, версия 3.0 от м. май 2016, както и Инструкция № 2/08.05.2019г. за мерките и средствата за защита на личните данни, обработвани в НАП и реда за движение на преписки и заявяване на регистри. Като приложение № 1, към чл. 24, ал.2 от Инструкцията, служителите на НАП попълват декларация за това, че ще пазят в тайна личните данни на трети лица, станали им известни при изпълнение на служебните им задължения,

няма да ги разпространяват и да ги използват за други цели, освен за прякото изпълнение на служебните им задължения. Със Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на изпълнителния директор на НАП е наредено да се внедри С. по стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006 в НАП. Със заповед от 29.11.2017г. са утвърдени указания за обозначаване и работа с информацията, версия 3.0. Разработена е процедура за оценка на риска за информационната сигурност. Със заповед № ЗЦУ-733/17.03.2016г. на изпълнителния директор на НАП са утвърдени вътрешни правила за мрежовата и информационна сигурност, Политика за управление на достъпа до информационни активи и услуги в НАП“, версия 2,0, Политика по информационна сигурност на НАП, версия 3.0.

Посочените писмени доказателства доказват вземането на организационни мерки от страна на НАП, назад във времето. Същевременно липсват доказателства, от които да се направи извод, че тези организационни мерки са подходящи, за да гарантират защита на данните, както и че същите са актуализирани. С тези доказателства не може да се установи, че предприетите организационни мерки, са били в такава степен подходящи и ефективни, че да гарантират обработването на личните данни в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679. Ответникът не сочи и взетите конкретни технически мерки за защита на личните данни, които обработва, от неправомерен достъп. НАП е разбрала за неправомерния достъп от публикации в медиите, поради което следва логичния извод, че взетите мерки, установени с представените писмени доказателства не гарантират, че администраторът следи за неправомерен достъп и при наличието на такъв, разбира своевременно за това. Следователно мерките са недостатъчни и неподходящи.

За установяване на обстоятелствата по делото съдът прие заключението на съдебна компютърно-техническа експертиза, изпълнена от вещото лице Д.С.. Според това заключение предполагаемата хипотеза за осъществения неоторизиран достъп до данни, съхранявани в информационните системи на НАП, е че достъпът е осъществен през и чрез вътрешна система VATREFUND, която комуникира с други вътрешни системи на НАП, от които са извлечени данни. Вероятно нерегламентираният достъп е осъществен чрез Системата за възстановяване на ДДС от друга държава членка на ЕС (VATRefund). Системата е позволявала извършване на действия и достъпване на данни без да е изисквана оторизация с електронен подпис, което е използвано от трети недобросъвестни лица за извършване на действия довели до нерегламентиран достъп до информационните масиви от данни на НАП. Направен е извод, че техническият механизъм на неоторизираният достъп до лични данни, осъществен на 15.07.2019г. е посредством предоставен от Системата на НАП линк за изтегляне на изискания документ от третото лице, чрез който лицето е могло да осъществи нерегламентиран достъп до базите данни на Агенцията.

Според заключението при подходящо техническо, софтуерно и кадрово обезпечаване, както и при навременни действия, е възможно рискът от нерегламентиран достъп до информационните масиви да бъде сведен до най-ниска степен. Като на теория защитените компютри са тези, които нямат връзка с интернет и/или са изключени.

В заключението е посочено, че след 15.07.2019г. НАП е предприела редица мерки за преустановяването на неоторизиран достъп до лични данни: била инсталирана нова версия на Софтуера за управление на приходите, с която се е изисквала промяна на паролите на потребителите на софтуера при следващо първо влизане; преустановена е била работата на приложни системи на НАП, по препоръка на представители на ДАНС и ГДБОП и след преглед от НАП, вкл. на Система за възстановяване на ДДС от

друга държава членка на ЕС (VATRefund); Извършена е била корекция на програмните приложения, достъпни извън вътрешната мрежа на НАП. В резултат на извършения пълен технически одит по сигурността са били предоставени препоръки за корекции на информационните системи на НАП и комуникационни и инфраструктурни елементи.Според експерта предприетите мерки са задоволителни, тъй като предвид техническия прогрес и увеличаващите се рискове не съществува 100 % защита от нерагламентиран достъп.

От заключението на вещото лице също следва извод, че не са взети подходящи технически и организационни мерки, с които НАП да гарантира, че обработването на данните се извършва в съответствие с регламента и със закона. Допуснато е извършване на действия и достъпване на данни без да е изисквана оторизация с електронен подпис или парола, което е използвано от трети недобросъвестни лица за извършване на действия довели до нерегламентиран достъп до информационните масиви от данни на НАП. Към 15.07.2019г. е бил предоставен от Системата на НАП линк за изтегляне на изискания документ от трето лице, чрез който лицето е могло да осъществи нерегламентиран достъп до базите данни на Агенцията.

Предприетите от ответника действия след „изтичането“ на данните следва да се приемат за задоволителни. Действително която й да е информационна система не може да бъде напълно защитена от хакерски атаки, но в случая администраторът на лични данни към момента на приключване на съдебното следствие не сочи разработването на други подходящи мерки или осъвременяването на съществуващите за защита на личните данни, които обработва.

Предвид установеното следва да се приеме, че първата предпоставка за уважаване на иска за обезщетение е налице.

Администраторът или обработващият лични данни следва да обезщети всички вреди, които дадено лице може да претърпи в резултат на обработване на данни, което нарушава настоящия регламент /съображение 146 от ОРЗД/. Преживените неимуществени вреди не могат да се предполагат. Не може да се приеме, че в резултат на неправомерния достъп до лични данни, поради бездействието на администратора за предприемането на подходящите и ефективни организационни и технически мерки такива вреди винаги настъпват.

Със събраните при предходното разглеждане на делото гласни доказателства се установява, че ищецът действително е преживял твърдените от него негативни емоции, резултат от нарушението на регламента. Разпитаният в съдебно заседание свидетел е свидетелствал, че след като В. П. разбрал, че негови лични данни са неправомерно разкрити изживял много тежко случая. Притеснявал се много какво може да произлезе, тъй като като работещ в сферата на софтуерното инженерство знае до какво може да доведе изтичането на личните му данни. Предприел мерки и поставил С., бил неспокоен в продължителен период от време. Показанията са последователни и ясни. Отразяват лични и непосредствени възприятия на свидетеля за поведението на ищеца.

Негативните емоции са пряка последица от нерегламентирания достъп до данните и са в резултат от нарушаването на сигурността им.

Предвид изложеното съдът приема, че е налице и втората предпоставка за уважаване на предявения иск.

Налице е и третата предпоставка - причинна връзка между незаконосъобразното бездействие и причинената неимуществена вреда. Ответникът чрез бездействие за

вземане на подходящи технически и организационни мерки не е изпълнил по подходящ начин задължението си да гарантира сигурността на личните данни на физическите лица, и това е в пряка причинна връзка с негативните преживявания на ищеца. Ако ответникът не беше допуснал неправомерния достъп до личните данни, ищецът не би преживял негативните емоции. Пряката причинна връзка между противоправното бездействие на ответника и настъпилата за ищеца вреда не се прекъсва от начина, по който той е узнал за неправомерния достъп.
Съдът като взе предвид разпоредбата на чл.52 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, прие, че на ищеца следва да се присъди обезщетение по справедливост в размер на 500,00 лв. Този размер съответства на характера и тежестта на претърпените вреди, тяхната продължителност и неблагоприятното им отражение в личната сфера на В. П.. Определяйки размера на обезщетението съдът взе предвид и възрастта на ищеца, стандартът на живот в страната и размерът на минималната работна заплата към момента на узнаване за неправомерния достъп до личните данни – 15.07.2019г. Обезщетението се дължи за периода от 15.07.2019г. до 16.09.2019г. /датата на подаване на исковата молба/, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението - сумата 500,00 лв., считано от 16.09.2019г.
Исковете за размера на обезщетението над 500,00 лв. до 1000,00 лв. и за законната лихва върху този размер /разликата/ са неоснователни и недоказани.
С оглед изхода на спора основателна е претенцията на ищеца за разноски в размер на 10,00 лв. за внесена държавна такса.
Представени са доказателства за осъществена правна помощ при условията на чл.38 от Закона за адвокатурата и е направено искане за заплащане на адвокатско възнаграждение на адвоката осъществил безплатна правна помощ - адв. Ю.. На основание чл.10, ал.3 от ЗОДОВ същото следва да се определи съразмерно с уважената част на иска съгласно чл.8 във вр. чл.7, ал.2, т.1 от Наредба №1/09.07.2004г. за минималните адвокатски възнаграждения, а именно в размер на 200 лв..
Ответникът също е претендирал присъждане на разноски. На основание чл.10, ал.4 от ЗОДОВ, на ответника НАП, се дължи възнаграждение за осъществената юрисконсултска защита. Изчислено съгласно правилото на чл.24 от Наредбата за заплащането на правната помощ, при съобразяване на фактическата и правна сложност на делото, съразмерно с отхвърлената част от предявения иск това възнаграждение следва да бъде определено в размер на 120 лв.
Така мотивиран, СЪДЪТ

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите по иск, с правно основание чл.79, параграф 1 и чл.82, параграф 1 от Общия регламент

относно защитата на данните да заплати на В. Л. П., с ЕГН [ЕГН], с адрес в [населено място], сума в размер на 500,00 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди за периода 15.07.2019г. - 16.09.2019г., настъпили в резултат на незаконосъобразно бездействие от страна на Национална агенция за приходите, изразяващо се в неизпълнение в достатъчна степен на задължения по чл.59, ал.1 от Закона за защита на личните данни и по чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защитата на данните, да гарантира достатъчно ниво на сигурност на обработваните от него лични данни на В. Л. П., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба – 16.09.2019г. до окончателното й изплащане, като за разликата над 500,00 лева до пълния предявен размер от 1000,00 лева, ведно със законната лихва върху разликата, отхвърля предявените искове като неоснователни.
ОСЪЖДА Национална агенция за приходите да заплати на В. Л. П., с ЕГН [ЕГН], с адрес в [населено място] сума в размер на 10,00 лева, разноски по делото.
ОСЪЖДА В. Л. П., с ЕГН [ЕГН], с адрес в [населено място], да заплати на Националната агенция за приходите сумата от 120,00 лева, разноски по делото.
ОСЪЖДА Национална агенция за приходите да заплати на адв. С. Ю. сума в размер на 200,00 лева, адвокатско възнаграждение

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: